

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

CCMI/132
Korruption torjunta

Bryssel 29. heinäkuuta 2015

Neuvoa-antavan valiokunnan "teollisuuden muutokset" (CCMI)

LAUSUNTO

aiheesta

**Korruption torjuminen EU:ssa: yritysten ja kansalaisyhteiskunnan huolenaiheisiin
vastaaminen**

(oma-aloitteinen lausunto)

Esittelijä: **Filip Hamro-Drotz**
Toinen esittelijä: **Pierre Gendre**

Hallintovirkamies: Adam Plezer

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 16. lokakuuta 2014 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Korruption torjuminen EU:ssa: yritysten ja kansalaisyhteiskunnan huolenaiheisiin vastaaminen.

Asian valmistelusta vastannut neuvoa-antava valiokunta "teollisuuden muutokset" (CCMI) antoi lausuntonsa 15. heinäkuuta 2015.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi <.<. <kuuta < pitämässään <. täysistunnossa (<kuun <. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin < ääntä puolesta ja < vastaan <:n pidättyessä äänestämästä.

*

* *

1. Suositukset

1.1 EU:n olisi viipymättä kehitettävä **yhtenäinen ja kattava viisivuotinen korruptiontorjuntastrategia ja sitä tukeva toimintasuunnitelma, jotka** Euroopan komission ja Eurooppa-neuvoston **puheenjohtajat** ja Euroopan parlamentin **puhemies hyväksyisivät**. EU:n puheenjohtajavaltioiden ja toimielinten olisi **sitouduttava ohjelmissaan selkeisiin korruptiontorjuntatavoitteisiin**, ja samoin olisi tehtävä toimielinten välisessä yhteistyössä. Niillä olisi oltava tulevaisuuteen suuntaava ohjelma, ja niiden olisi keskityttävä monialaisiin korruptiontorjuntakysymyksiin EU:ssa ja EU:n ulkosuhteissa, jäsenvaltioille annettavan tuen lisäämiseen ja valtioiden välisen yhteistyön tiivistämiseen, toimielinten integriteetin parantamiseen ja EU:n taloudellisten etujen suojeluun. **Avoimuuden edistämisen ja korruption ehkäisemisen** olisi oltava keskeisiä tavoitteita kaikessa EU:n politiikassa, ja strategiassa olisi otettava huomioon tässä lausunnossa esitetyt suositukset.

1.1.1 **Ensisijaisena painopisteenä olisi oltava jäsenvaltioiden tukeminen niiden pyrkimyksissä nykyisten jäsenvaltiokohtaisten, eurooppalaisten ja kansainvälisten välineiden täytäntöönpanoon ja noudattamisen valvontaan.**

1.1.2 **Strategian edistymistä olisi tarkasteltava** EU-ohjausjakson yhteydessä komission korruptiontorjuntakertomukset ja säännölliset tutkimukset huomioiden. Korruption yleisyyteen olisi niin ikään kiinnitettävä huomiota, kun EU seuraa oikeusvaltioperiaatteen noudattamista jäsenvaltioissa, ja sitä olisi erityisesti tarkasteltava jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden kanssa sovittujen taloudellisten tukiohjelmien ehtoihin liittyvänä tekijänä.

1.2 **Tiiviimmän ja osallistavan valtioiden välisen korruptiontorjuntayhteistyön** olisi oltava strategian keskeinen käsite:

1.2.1 Euroopan komission ja EU:n jäsenvaltioiden tulisi **tiivistää valtioiden välistä yhteistyötä korruption torjunnan alalla** EU:n uudistetun, vuosia 2015–2020 koskevan sisäisen turvallisuuden strategian yhteydessä (COM(2015) 185 final), **tehostaa koordinoitua** asiasta vastaavien elinten (OLAF, Eurojust, Europol, Euroopan oikeusasiamies ja tilintarkastustuomioistuin) välillä ja **varmistaa** asiasta vastaavista jäsenvaltioiden virastoista muodostetun Euroopan korruptiontorjuntaverkoston **tehokas hallinnointi**. Niiden tulisi **lisätä parhaiden käytänteiden vaihtoa ja tehostaa koordinoitua ja yhteistyötä kansallisten syyttäjäviranomaisten kesken** rajatylittävissä rikostapauksissa, esimerkiksi kun on kyse rikoksella hankitun omaisuuden takaisinperinnästä ja palauttamisesta.

1.2.2 Eurooppa-neuvostolla on **keskeinen johtava rooli**, ja se voi edistää korruption torjuntaa

- käynnistämällä ohjelmia **tietoisuuden ja valistuksen lisäämiseksi jäsenvaltioissa rehellisyyden arvosta yhteiskunnassa ja taloudessa**: politiikassa, oikeuslaitoksessa ja julkishallinnossa esiintyvän korruption luonne ja laajuus, korruption rooli tiedotusvälineiden vapauden tukahduttamisessa, järjestäytyneen rikollisuuden leviäminen ja kilpailukyvyyn heikkeneminen. Lisäksi olisi käynnistettävä perusteellinen keskustelu demokraattisen hallintotavan tulevaisuudesta Euroopassa.
- kannustamalla ja ottamalla käyttöön **korruptiota ehkäiseviä tehostettuja toimenpiteitä**.
- **tehostamalla toimia kansallisten rikoslainsäädäntöjen saattamiseksi lähemmäs toisiaan**, jos niistä on tullut este korruptiotapausten tehokkaalle tutkinnalle ja syytteenpanolle. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä **korruption** ja eturistiriitojen **määritelmien yhdenmukaistamiseen**. Tämä voitaisiin toteuttaa mieluiten EU:n lainsäädännön avulla tai turvautumalla avoimen koordinoitimenetelmän kaltaisiin kehyksiin tavoitteena hahmottaa lainsäädännöllisiä päälinjoja opastukseksi jäsenvaltioille.
- hyväksymällä viipymättä asetuksen **Euroopan syyttäjänviraston (European Public Prosecutor's Office, EPPO) perustamisesta** ja uudistetun asetuksen **Euroopan unionin rikosoikeudellisesta yhteistyöstä (Eurojust)**.

1.2.3 **Sosiaalialan kolmikantahuippukokouksen** olisi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 152–155 artiklan nojalla tarkasteltava sitä, miten sekä monialainen että alakohtainen työmarkkinavuoropuhelu voi edistää ponnisteluja korruption ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

- 1.2.4 **Kansalaisyhteiskunnan kuulemista ja osallistamista** (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 11 artiklan nojalla) sekä **Euroopan talous- ja sosiaalikomitean ja Euroopan alueiden komitean** kuulemista ja osallistamista olisi lisättävä EU:n korruptionvastaisten aloitteiden osalta.
- 1.2.5 EU:n toimielinten ja asiaankuuluvien elinten olisi yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa tehostettava toimia **yleisen tietoisuuden lisäämiseksi** siitä, miten kansalaiset voivat osallistua korruption torjuntaan. Tässä yhteydessä olisi korostettava EU:n lainsäädännön mukaisia oikeuksia ja oikeussuojakeinoja. Tarvittaisiin joukkotiedotusvälineisiin kohdennettu tiedotuskampanja, jotta voitaisiin esimerkiksi tehdä selväksi, minkä kanavien kautta kansalaiset voivat ilmoittaa epäilyistä korruptiosta ja EU:n varojen väärinkäytöstä. Samassa yhteydessä olisi niin ikään lisättävä avoimuutta siitä, miten EU:n varoja käytetään.
- 1.3 EU:n olisi lainsäädäntötoimien lisäksi käynnistettävä ja tuettava vaihtoehtoisia toimenpiteitä, joilla **edistetään sitä, että yksittäiset yritykset hyväksyvät vaatimustenmukaisuusohjeita ja lahjonnan- tai korruptionvastaisia sääntöjä ja normeja ja soveltavat niitä** kansainvälisten, alakohtaisten ja eurooppalaisten välineiden ja ohjeistojen mukaisesti. Asiaankuuluvien sidosryhmien, myös työntekijöiden, avoimen osallisuuden olisi oltava osa yrityskohtaisten eettisten sääntöjen (joihin sisältyy myös asianmukaisia määräyksiä ilmiannosta) täytäntöönpanoa. Yrityksiltä olisi edellytettävä korruptionvastaista hallintojärjestelmää, jotta ne voivat tulla valituiksi EU-varoin tuettaviin hankkeisiin, toimivatpa ne missäpäin maailmaa tahansa.
- 1.3.1 Unionin olisi myös tarkasteltava yritysten yhteiskuntavastuuta koskevan EU-strategian uudistuksen yhteydessä yritysmaailman, työmarkkinaosapuolten ja kauppajärjestöjen avustuksella sitä, miten yritysten hallintointiin ja ohjaukseen sekä etiiikkaan liittyviä hyviä käytänteitä voitaisiin levittää laajalti.
- 1.3.2 Äskettäin annettu muiden kuin taloudellisten tietojen julkistamista koskeva direktiivi, jonka mukaan suurten EU:ssa toimivien yritysten tulee ilmoittaa vaatimustenmukaisuus- ja eettisistä normeistaan, on tervetullut. Sen pitäisi **kannustaa yrityksiä varmistamaan, että korruptiontorjuntavaatimuksia noudatetaan ja asianmukaisia hälytysmekanismeja sovelletaan kaikissa toimitusketjun vaiheissa** ja että myös pienet ja keskisuuret yritykset toteuttavat oikeasuhtaisia toimenpiteitä.
- 1.3.2.1 Tämä koskee erityisesti luonnonvarojen toimituksia, joihin liittyy usein korruptioalttiutta. EU voi käyttää pohjana metsäalan parhaita käytänteitä ja konfliktialueiden mineraaleihin sovellettavia Yhdysvaltain sääntelymalleja. Euroopan komission tulisi tässä asiassa soveltaa johdonmukaista lähestymistapaa raaka-ainestrategiansa tarkistamisessa. Lisäksi sen tulisi työskennellä Euroopan tason yritysjärjestöjen kanssa johdonmukaisen ja yhdenmukaisen lähestymistavan kehittämiseksi korruption kitkemiseen toimitusketjuista.
- 1.4 Euroopan komission tulisi jälleen **tarkistaa julkisista hankinnoista** annettuja direktiivejä ja tarkastella erityisesti, miten menettelyjen avoimuutta ja tervepohjaisuutta voidaan parantaa.

Komission tulisi proaktiivisesti seurata, miten voimassa olevat säännökset **eturistiriitojen ja suosinnan välttämisestä** on pantu täytäntöön jäsenvaltioissa (myös alue- ja paikallistasolla) ja antaa tarvittaessa yksityiskohtaisempaa ohjausta. Julkisia hankintoja koskevien sääntöjen tulisi koskea kaikkia yrityksiä niiden kotipaikasta riippumatta.

- 1.4.1 Euroopan komission olisi varmistettava, että on olemassa tarkoituksenmukaiset kanavat valtakunnallisissa ja paikallisissa julkisissa hankintamenettelyissä havaitusta korruptiosta ilmoittamiseksi, ja tarjottava nykyistä paremmat mahdollisuudet oikeussuojakeinojen käyttöön myös niille, jotka eivät ole suoraan osallisina. EU:n ja jäsenvaltioiden tulisi kehittää näistä menettelyistä **erittäin avoimia**. Sähköisestä hankintamenettelystä odotetaan tulevan vakiokäytäntö. Tulisi lisätä tietoisuutta siitä, että tarjouskilpailuprosessiin sekä sopimukseen johtaneisiin tarjouksiin liittyvät tiedot ovat saatavilla EU:n sähköisessä TED-tietokannassa (*Tenders Electronic Daily*) helposti käytettävässä ja analysoitavassa muodossa.
- 1.4.2 Julkisia hankintoja koskeviin tarjouskilpailuihin osallistuvien yritysten tulisi antaa tietoja yrityksen omistuksesta, myös yrityksen todellisesta omistajasta ja edunsaajasta, ja suurissa tarjouskilpailuihin osallistuvissa yrityksissä **tulisi olla käytössä tiukat lahjonnan- ja korruptionvastaiset säännöt** (kansainvälisten, eurooppalaisten ja alakohtaisten välineiden tai ohjeistojen mukaisesti). Tietoja julkistettaessa olisi kunnioitettava liikesalaisuuksien suojaa (ks. ETSK:n lausunto INT/145), eivätkä kansallisten tietosuojalainsäädäntöjen erot saisi vaikeuttaa tietojen esittämistä.
- 1.4.3 EU:n olisi kannustettava siihen, että seuraamuksia käytetään ja että äärimmäisenä seuraamuksena käytetään **tarjoajien poissulkemista julkisia hankintoja koskevista tarjouskilpailuista** suhteelliseksi mitoitetuksi ajaksi korruptiota ehkäisevänä pelotteena. Samoin tulisi ottaa käyttöön vastaavia, henkilöihin julkisella sektorilla kohdistuvia toimenpiteitä. Euroopan komission, Euroopan investointipankin ja EU:n jäsenvaltioiden tulisi luoda EU:n laajuinen ristikkäinen poissulkemisjärjestelmä, johon sisällytetään EU-tason ja kansallisen tason poissulkemisjärjestelmät ja jolla varmistetaan, ettei korruptoituneiden henkilöiden sallita osallistua EU:n julkisiin hankintamenettelyihin, kuten julkisia hankintoja koskevissa EU:n direktiiveissä (2014/24 ja 25) säädetään. Henkilöihin julkisella sektorilla tulisi kohdistua vastaavia seurauksia. Tällaista poissulkemista olisi harkittava ennen kaikkea silloin, kun yritys on saanut lopullisen tuomion rikkomuksista ja se on jättänyt **ennaltaehkäisevät korruptiontorjuntatoimet toteuttamatta**. Järjestelmässä olisi kuitenkin otettava huomioon yritykset, jotka ovat toteuttaneet uudistuksia ja ryhtyneet asianmukaisiin toimenpiteisiin korruption estämiseksi (*self-cleaning* eli omaehtoiset toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi). Nk. rehellisyyssovimusten – joissa viranomaiset ja yritykset sitoutuvat noudattamaan tiukennettuja avoimuus- ja rehellisyysvaatimuksia julkisissa hankinnoissa – käyttöä olisi myös edistettävä. Eettiseen käyttäytymiseen ja sääntöjen noudattamiseen valtionyhtiöissä sekä jäsenvaltio-, alue- ja paikallistason julkishallinnossa on syytä kiinnittää tarkempaa huomiota.
- 1.5 EU:n tulisi **parantaa rahavirtojen avoimuutta** kaikkialla unionissa. Viimeaikainen lainsäädäntö, jolla parannetaan yhtiöiden omistuksen avoimuutta neljännen rahanpesua

koskevan direktiivin osana, on tervetullut, mutta säätiöiden ja muiden yhtiömuotoisten välineiden todellisista omistajista ja edunsaajista **tarvitaan julkista tietoa**. Kansainvälisten rahavirtojen avoimuutta parantaisi ennen kaikkea yritysten tehostettu raportointi, joka perustuisi kansainvälisiin ja alakohtaisiin ohjeisiin sekä asiaa koskevaan EU:n lainsäädäntöön, joka edellyttäisi monikansallisia yhtiöitä raportoimaan keskeisistä tilinpäätöstiedoista maissa, joissa niillä on toimintaa.

- 1.5.1 EU:n lainsäädännön **noudattamista pankkien toiminnassa** tulisi parantaa. Euroopan komission ja Euroopan pankkiviranomaisen tulisi varmistaa tässä yhteydessä aktiivisemmin, että puutteet sääntöjen noudattamisessa yhdessä jäsenvaltiossa eivät heikennä koko järjestelmää. Euroopan komission tulisi myös käyttää toimivaltaansa rikosoikeudellisten seuraamusten yhdenmukaistamiseksi tällä alalla, jotta koko EU:n lainkäyttöalueella sovellettaisiin aidosti varoittavia seuraamuksia. Jäsenvaltioita olisi myös ohjeistettava säätämään **virkamiehen tahallinen laiton vaurastuminen** rangaistavaksi teoksi korruption vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen 20 artiklan mukaisesti.
- 1.6 Korruption paljastuminen riippuu usein ilmiöntajien halukkuudesta ilmoittaa asiasta, kunhan se tapahtuu vilpittömässä mielessä ja kohtuullisin perustein. Euroopan komission tulisi etsiä vaihtoehtoisia tapoja **edistää ilmiöntajien suojelua** ja tehdä tutkimus EU:n tason välineiden, mahdollisesti asetuksen tai direktiivin, soveltuvuudesta tähän tarkoitukseen ottaen huomioon kansainväliset ja alakohtaiset ohjeet sekä asiaankuuluvat Euroopan parlamentin päätöslauselmat. Yksityisyyden ja liikesalaisuuksien kunnioittamisen ei pitäisi estää korruption paljastamista (direktiivi 2013/36 [neljäs vakavaraisuusdirektiivi]). Tarvitaan asianmukaisia suojajärjestelyjä asiaan liittyvien tahojen suojelemiseksi aiheettomilta ilmiannoilta.
- 1.7 **EU:n veronmaksajien varojen** jakoon ja **käyttöön** EU:n rakenne- ja investointirahastojen (myös ESIR:n) kautta liittyy kokemusten ja tutkimusten perusteella väärinkäytösriskejä. Petokset ovat usein yhteydessä korruption, mutta EU:n ja kansallisten viranomaisten välisen yhteistyön heikkoudet vaikeuttavat tapausten tutkimista. EU:n olisi omaksuttava merkittävämpi rooli rahoitusvarojen käytön seurannassa tai tarkastamisessa, ja lähtökohtana olisi oltava, että **korruptiota ja petoksia ei suvaita. Euroopan syyttäjänvirastosta (EPPO)** olisi luotava riippumaton ja tehokas EU:n virasto, jolla on asianmukaiset resurssit tutkia ja nostaa syytteitä paitsi EU:n varoihin kohdistuvista rikoksista myös valtioiden rajat ylittävistä vakavista rikoksista, esimerkiksi korruptiosta, kuten Lissabonin sopimuksessa määrätään. Myös Eurojustin valmiuksia olisi vahvistettava, sillä toisinaan mukana on kolmansia maita, jotka eivät kuulu Euroopan syyttäjänviraston toimen piiriin.
- 1.8 EU:n olisi lisättävä **osallistumistaan korruptionvastaisiin toimiin globaalilla tasolla** ja sisällytettävä kolmansien maiden kanssa tehtäviin **sopimuksiin tiukkoja määräyksiä korruption torjunnasta**. Rahoitusohjelmissa (liittymistä valmisteleva tuki, naapuruuspolitiikka, kehitysyhteistyörahoitus, kehitysapu jne.) olisi niin ikään oltava tiukkoja korruption torjuntaan ja ehkäisyyn liittyviä ehtoja (myös kyseisten rahoitusvarojen

turvaamiseksi). Lisäksi käytössä on oltava vankat mekanismit täytäntöönpanon ja tehokkuuden seuraamiseksi.

- 1.8.1 Olisi ryhdyttävä toimiin, jotta eettisiä normeja noudattavia EU-yrityksiä voidaan suojella sekä sisämarkkinoilla että kansainvälisellä tasolla tehokkaasti sellaisilta kolmansista maista peräisin olevilta kilpailijoilta, jotka eivät välitä tällaisista säännöistä. Yhtenä suojelutoimena tulisi olla, että "sopimusehdot olisi laadittava siten, että sopimukseen liittyvät riskit jakautuvat tasapuolisesti" (Verkkojen Eurooppa -välinettä koskevan asetuksen (EU) N:o 1316/2013 johdanto-osan 65 kappale). Tämä periaate tulisi sisällyttää kaikkien EU-rahoitusta koskevien EU:n välineiden teksteihin.
- 1.8.2 EU:n tulisi myös tehokkaammin huolehtia siitä, että **EU:n rahoitusjärjestelmä ei tarjoa suojapaikkaa "likaiselle" rahalle**. Esimerkiksi Afrikan, Lähi-idän ja Ukrainan viime vuosien tapahtumat ovat osoittaneet, että kahdenväliset lähestymistavat eivät riitä mahdollistamaan varastetun omaisuuden takaisin perimistä ja palauttamista. Euroopan komission tulisi aktiivisemmin antaa apua ja koordinoita varastetun omaisuuden palauttamista kyseisiin maihin.
- 1.9 **EU:n toimielinten tulee puolestaan huolehtia siitä, että ne ovat itse avoimuuden, lahjomattomuuden ja hyvän hallinnon tyyssijoja**, joista jäsenvaltiot voivat ottaa mallia. Ilman sitä EU:n toimielimillä ei ole arvovaltaa eikä uskottavuutta edellä mainittujen toimenpiteiden alulle panemiseen, ohjaamiseen ja toteuttamiseen. Tämän vuoksi toimielinten olisi **pyrittävä mahdollisimman suureen vastuuvollisuuteen ja avoimuuteen päätöksentekoprosessissaan**. Tähän liittyy "lainsäädännöllisen jalanjäljen" käyttöönotto EU:n lainsäädännössä ja toiminnassa eli EU:n toimielinten, jäsenvaltioiden ja lobbaajien välisen kanssakäymisen julkinen ja ajantasainen kirjaaminen sekä lainsäädäntö EU:ssa tapahtuvan lobbaustoiminnan pakollisesta rekisteröinnistä.
- 1.9.1 EU:n tulisi myös johdonmukaisesti ja proaktiivisesti **seurata ja ehkäistä eturistiriitoja**, sillä ne voivat vaikuttaa päätöksentekoon. Olisi perustettava riippumattomia eettisiä lautakuntia, joilla on valtuudet antaa sitovia suosituksia ja määrätä seuraamuksia. Lisäsuosituksia tulisi sisällyttää suosituksessa (1) mainittuun viisivuotiseen toimintasuunnitelmaan, ja niitä määriteltäessä tulisi ottaa huomioon komission ja OLAFin korruptiontorjuntakertomusten päätelmät.
- 1.10 **ETSK:n olisi** osallistuttava korruption torjuntaan EU:ssa seuraavin tarkoituksenmukaisin toimin:
- Lisätään kansalaisyhteiskunnan tietoisuutta lausunnon jatkotoimena.
 - Osallistutaan korruptiota käsittelevään julkisen ja yksityisten sektorin vuoropuheluun, jota komissio on toivonut.
 - Käsitellään korruption ja petosten torjuntaa tulevilla lausunnoilla, ja harkitaan lisälausuntojen antamista muun muassa toimialakohtaisesta korruptiosta.

- Otetaan asia esille tehtäessä yhteistyötä kansallisten talous- ja sosiaaliavustajien kanssa ja pidettäessä yhteyttä sidosryhmiin.
- Tarkastellaan ETSK:n sisäisen hyvän hallintotavan säännösten ja jäsenille suunnattujen käytännösääntöjen tarkistamista, muun muassa ilmiantajiin sovellettavien sisäisten sääntöjen käyttöönottoa.
- Perustetaan korruptiontorjunnan seurantarayhmä.

2. **Korruption kuvaus**

2.1 **Korruptio määritellään korruption vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen (UNCAC) pohjalta yleisesti "vallan väärinkäytöksi yksityistä hyötyä tavoitellen". Tässä lausunnossa käytetään lähtökohtana kyseistä määritelmää.**

2.2 Korruptiota esiintyy maailmanlaajuisesti. **Korruptio Euroopassa maksaa EU:n veronmaksajille arviolta noin 120 miljardia euroa vuodessa** (EU:n julkisiin varoihin liittyviä petoksia lukuun ottamatta), mikä on lähes yhtä paljon kuin EU:n kokonaisvuosibudjetti eli yksi prosentti suhteessa EU:n bkt:hen. Korruptiotilanne vaihtelee huomattavasti jäsenvaltioittain, ja monissa jäsenvaltioissa korruptiota esiintyy kaikilla julkisen ja yksityisen elämän tasoilla. Euroopan komissio toteaa EU:n vuoden 2014 korruptiontorjuntakertomuksen johdannossa seuraavaa: *"Korruptio vahingoittaa vakavasti taloutta ja koko yhteiskuntaa. EU:n jäsenvaltiot eivät ole suojassa tältä todellisuudelta. Se vahingoittaa hyvää hallintoa, moitteetonta julkisten varojen hoitoa ja markkinoiden kilpailukykyä. Äärimmillään se horjuttaa kansalaisten luottamusta demokraattisiin instituutioihin ja prosesseihin."*

2.3 **Korruptiolla on monet kasvot.** Korruptio voi olla julkisen sektorin tai yksityisen sektorin korruptiota taikka poliittista korruptiota, ja siihen liittyvässä laittomassa teossa on aina mukana vähintään kaksi suostuvaa toimijaa.

2.3.1 Tyypillisiä esimerkkejä korruptiosta ovat aktiivinen ja passiivinen lahjonta, mukaan luettuina edun tarjoaminen, antaminen ja vastaanottaminen taikka pyytäminen vastineeksi laillisesta, laittomasta tai epäeettisestä toiminnasta; etu voi olla lahja, laina, palkkio, voitelluraha, hyvitys (lahjus) tai muu etu, kuten verohuojennus, viisumi, palvelu, sponsorisopimus tai lahjoitus. Korruptio liittyy usein muihin laittomiin käytäntöihin, kuten hinnoista sopimiseen, tarjouskeinotteluun, rahanpesuun, laittomaan vaurastumiseen, kiristykseen ja petoksiin. Korruptio ei aina tapahdu rahallisessa muodossa: se voi olla suosimista tai nepotismia julkisten toimenhaltijoiden nimityksissä, vaikutusvallan väärinkäyttöä, etuuskauppaa, klientelismia, epäeettisiä syytesuoja-, armahdus- ja yksityistämismenettelyjä, oikeus- ja poliisiviranomaisten lahjontaa, puoluerahoitusta tai vaalikampanjoiden manipulointia. Sääntelemättömät tai huonosti hallinnoidut eturistiriidat voivat johtaa korruptioon, kun esimerkiksi entisille virkamiehille tarjotaan taloudellisesti tuottavia tehtäviä yrityksissä soveltamatta karenssiaikoja (nk. pyöröovi-ilmiö).

- 2.3.2 Monet tekijät edistävät kaikkea tällaista epäeettistä ja laitonta toimintaa. Niitä ovat oikeudelliset esteet (vaaleilla valittujen luottamushenkilöiden vapaudet ja heitä koskevat vanhentumissäännöt), kansainvälisten normien, käytäntösääntöjen, eettisten ohjeiden ja asianmukaisten hälytysmekanismien puuttuminen sekä avoimuuden puute julkisessa päätöksenteossa ja päätöksenteon vaikuttimissa, esimerkiksi vaaleilla valittujen tai nimettyjen julkisten toimenhaltijoiden muiden tulojen ja toiminnan ilmoittamatta jääminen tai hämärän peittoon jäävät tapaamiset näihin päätöksiin vaikuttamaan pyrkivien henkilöiden kanssa.
- 2.3.3 Korruptio on usein kytköksissä epäviralliseen talouteen ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Europol arvioi vuonna 2013 tekemässään vakavaa ja järjestäytyntä rikollisuutta koskevassa uhkakuva-arviossa (SOCTA), että EU:n rajojen sisällä toimii nykyisin arviolta 3 600 järjestäytyntä rikollisryhmää ja -verkostoa, jotka soluttautuvat yhä enemmän kaikille talouden osa-alueille.
- 2.4 **Korruptiota pidetään suurena ja kasvavana valtioiden rajat ylittävänä ongelmana kaikkialla EU:ssa** ja kansainvälisesti. Se ei pysähdy kansallisilla rajoilla.
- 2.5 **Euroopan komissio** otti kesäkuussa 2011 tärkeän askeleen korruptioon puuttumiseksi ja sen torjumiseksi Euroopassa esittämällä kattavan korruptiontorjuntapaketin. Se myös loi **EU:n korruptiontorjuntaa palvelevan raportointimekanismin**, ja ensimmäinen EU:n korruptiontorjuntakertomus – COM(2014) 38 final – julkaistiin helmikuussa 2014. Jatkossa kertomuksia julkaistaan kahden vuoden välein. Ensimmäisen kertomuksen avulla **pyritään käynnistämään laaja, myös kansalaisyhteiskunnan kattava, sidosryhmäkeskustelu, jonka tarkoituksena on tukea korruptionvastaisia toimia ja löytää tapoja, joilla EU:n toimielimet voivat auttaa torjumaan korruptiota.** "Kansalaisyhteiskunnan osallistumisen" lähestymistavan taustalla on korruption vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen 13 artikla.
- 2.5.1 Kertomuksessa käsitellään yksittäisille jäsenvaltioille ominaisia korruptio-ongelmia ja korostetaan yleisesti, että jäsenvaltioiden tulisi tehostaa toimiaan korruption torjumiseksi, sillä kansainvälisten ja eurooppalaisten asiaa koskevien välineiden säännökset ja määräykset on saatettu puutteellisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä ja niiden täytäntöönpano ja valvonta on riittämätöntä.
- 2.5.2 Kertomuksen ohella julkaistiin myös kaksi **Eurobarometri-tutkimusta**, joissa kartoitettiin näkemyksiä asiasta: a) erityiseurobarometri korruptiosta ja b) yrityksiin keskittynyt pikaeurobarometri (Flash).
- 2.5.2.1 Tutkimusten päätulokset ovat tiivistetysti seuraavat (kaikki osuudet ovat suhteessa kyselyyn vastanneiden EU:n kansalaisten/yritysten määrään):
- **Kolme neljästä EU:n kansalaisesta uskoo korruption olevan kotimaassaan laajalle levinnyttä.** Kymmenessä jäsenvaltiossa osuus on yli 90 prosenttia.

- **Yli puolet unionin kansalaisista katsoo, että korruption määrä on kasvanut viimeisten kolmen vuoden aikana.**
- **Kolme neljästä eurooppalaisesta uskoo, että lahjonta ja suhteiden hyödyntäminen on heidän kotimaassaan usein helpoin tapa saada tiettyjä julkisia palveluja** (esimerkiksi sairaanhoidon ja terveydenhuollon alalla).
- **Yli kaksi kolmannesta eurooppalaisista ajattelee, että EU:n toimielimissä esiintyy korruptiota, ja yli puolet ei usko toimielinten auttavan vähentämään korruptiota Euroopassa.**
- **Noin puolet yrityksistä pitää korruptiota ongelmana liiketoiminnan harjoittamiselle.** Valtionyhtiöt ja julkinen sektori, vero- ja tulliviranomaiset mukaan lukien, vaikuttavat olevan erityisen alttiita korruptiolle.
- **Yli puolet yrityksistä on sitä mieltä, että eturistiriitojen, läpinäkymättömien käytäntöjen ja suosinnan vuoksi korruptio on julkisissa hankinnoissa laajalle levinnyttä.** Kaupunkikehitys-, infrastruktuuri-, rakennus- ja terveydenhoitoalan hankkeisiin ja sopimuksiin liittyviä julkisia hankintoja pidetään erityisen alttiina korruptiolle kaikilla tasoilla.

2.6 Joulukuussa 2014 julkaistun OECD:n raportin mukaan **ulkomaille suuntautuva lahjonta** on edelleen kestävämmän yleistä. Raportissa kuvataan vuosilta 2009–2014 yli 400 tapausta, joissa on lahjottu ulkomaisia toimenhaltijoita. Lahjusten osuus koko liiketoimen arvosta oli keskimäärin 11 prosenttia, ja monissa tapauksissa kyse oli julkisista hankinnoista. Kaksi kolmasosa tapauksista ilmeni neljällä alalla: kaivosalalla, rakennusalalla, kuljetus- ja varastointialalla sekä tieto- ja viestintätekniikka-alalla.

2.7 **EU:n taloudellisten etujen (EU:n käsittelemien verovarojen)** suojaamiseksi toteutetun toiminnan yhteydessä ilmoitettiin 16 000:sta **EU:n varojen käyttöön liittyvästä sääntöjenvastaisuustapauksesta** vuonna 2013 (**noin 2 miljardia euroa**), ja näistä 1 600 tapaukseen (350 miljoonaa euroa) liittyi petos. Ilmoitettujen sääntöjenvastaisuuksien määrä on vuodesta 2009 kasvanut 22 prosenttia ja arvo 48 prosenttia. Useimmiten kyse on asiakirjojen väärentämisestä (joka on todennäköisesti usein kytköksissä korruptioon). EU:n tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksessa 2013 todettiin, että **väärinkäytöksiä tai virheitä esiintyi noin viidessä prosentissa myönnettyistä EU-varoista** ennen kaikkea aluepolitiikassa, energia- ja kuljetusalalla, maataloudessa, ympäristöalalla, kalataloudessa ja terveysalalla.

3. **Korruption- ja lahjonnanvastaiset kansainväliset työkalut**

3.1 Oman lahjonnan- ja korruptionvastaisen lainsäädäntönsä lisäksi EU:n jäsenvaltiot ovat sopimuspuolina useissa kansainvälisissä yleissopimuksissa ja sopimuksissa ja soveltavat asiaa koskevaa EU:n lainsäädäntöä. Kunkin yleissopimuksen osalta on käytössä omat seurantamenettelynsä, joihin liittyy yleensä jonkinlaista vertaisarviointia.

3.2 Merkittävimmät kansainväliset välineet ja mekanismit korruption torjumiseksi ovat

- korruption vastainen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus (UNCAC)
- kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvan ulkomaisiin virkamiehiin kohdistuvan lahjonnan torjuntaa koskeva OECD:n yleissopimus
- lahjontaa koskeva Euroopan neuvoston rikosoikeudellinen yleissopimus ja lahjontaa koskeva siviilioikeudellinen yleissopimus vuodelta 1999.

3.3 EU:n tärkeimmät korruptiontorjuntavälineet ovat seuraavat:

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 83 artiklan 1 kohta, jossa vahvistetaan mandaatti EU:n toiminnalle vakavan Euroopan laajuisen tai rajatylittävän rikollisuuden (mm. korruption) torjumiseksi
- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 325 artiklan 4 kohta, joka muodostaa oikeusperustan kaikille tarvittaville toimenpiteille EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi petolliselta menettelyltä
- vuoden 1997 yleissopimus sellaisen lahjonnan torjumisesta, jossa on osallisena Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä
- puitepäättös 2003/568/YOS lahjonnan torjumisesta yksityisellä sektorilla.

3.4 UNCAC on kansainvälisistä yleissopimuksista kattavin. Kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat ratifioineet sen, ja EU kuuluu myös sen allekirjoittajiin.

3.5 EU on antanut direktiivejä, tiedonantoja ja puitepäättöksiä, joissa asetetaan pääasiassa vähimmäisvaatimuksia ja käsitellään aloja, jotka liittyvät korruption ja petosten torjuntaan: veropetoksia ja veronkiertoa, rahanpesua, yritysten yhteiskunnallista vastuuta, muiden kuin rahoitustaloustoimien raportointia, yritysten hyvää hallinnointitapaa, julkisia hankintoja ja tilintarkastusta. ETSK on antanut säännöllisesti lausuntoja näistä EU:n aloitteista.

3.6 EU on myös sisällyttänyt sekä sisäisiin että ulkoisiin (muun muassa koheesio-, alue-, maatalous-, laajentumis-, naapuruus- ja kehitysyhteistyöpolitiikan) rahoitusohjelmiinsa korruption ja petosten vastaisia sääntöjä.

3.7 Ensimmäisenä toimenpiteenä kolmansien maiden markkinoilla toimivien lainkuuliaisten EU:n yritysten suojelemiseksi tulisi kaikkien EU-rahoitusta koskevien EU:n välineiden teksteihin sisällyttää periaatteet, jotka sisältyvät Verkkojen Eurooppa -välinettä koskevan asetuksen (EU) N:o 1316/2013 johdanto-osan 65 kappaleeseen ja Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) hankintaperiaatteiden ja -sääntöjen 3.24 kohtaan, joissa kehoitetaan jakamaan sopimukseen liittyvät riskit tasapuolisesti.

3.8 Euroopan komissio on vuodesta 2011 toteuttanut kattavaa **petostentorjuntastrategiaa** (CAFS) (COM(2011) 376), joka perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 325 artiklaan ja jolla tehostetaan petosten torjunnan kaikkia vaiheita – parannetaan petosten ehkäisemistä ja havaitsemista sekä petostapausten tutkintaedellytyksiä ja pyritään

huolehtimaan asianmukaisesta varojen palauttamisesta ja pelotevaikutuksista varoittavien seuraamusten avulla. Komission yksiköt ovat kehittäneet alakohtaisia petostentorjuntastrategioita, ja myös ehdotus direktiiviksi unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin (COM(2012) 363) on tärkeä.

4. Itsesääntely – korruptiota ja lahjontaa koskevat eettiset säännöt

4.1 **Itsesääntelyllä on tärkeä asema korruption ja lahjonnan torjumisessa.** Yritykset ottavat yritys vastuun, vaatimustenmukaisuuden ja korruptionvastaisuuden yhä useammin osaksi yleistä toimintatapaansa ja hallintoaan. Yksittäisten yritysten eettiset säännöt perustuvat lähinnä kansainvälisiin ja alakohtaisiin ohjeisiin, ja niiden pitäisi olla myös asiaan liittyvien EU:n vaatimusten mukaisia (muiden kuin taloudellisten tietojen julkistaminen, yritysten yhteiskunnallinen vastuu jne.). Yrityskohtaisten sääntöjen perimmäisenä tavoitteena on edistää eettistä käyttäytymistä yrityksen kaikessa toiminnassa, saada kaikki sidosryhmät sitoutumaan asiaan ja hoitaa täytäntöönpano avoimesti ja osallistavasti sekä ottaa asia esiin myös työmarkkinavuoropuhelun yhteydessä.

4.2 Tärkeimpiä **kansainvälisiä ohjeita** ja mekanismeja, joissa kuvataan yritysten tarvitsemat periaatteet korruption ja lahjonnan välttämiseksi sekä eettisen käyttäytymisen ja avoimuuden edistämiseksi, ovat seuraavat:

- Kansainvälinen kauppakamarin (ICC) säännöt korruption torjunnasta, ohjeet ilmiantamisesta, käsikirjat jne.
- YK:n *Global Compact* -ohjelman kymmenen korruptionvastaista periaatetta ja niihin liittyvä raportointiohjeistus
- OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille: suositus nro 7 lahjonnan, lahjusvaatimusten ja kiristyksen torjunnasta
- ISO 37001 -standardi (*Anti-Bribery Management Systems*, valmisteilla, ISO PC/278)
- Maailmanpankkiryhmän korruptiontorjuntaohjeet
- *Global Reporting Initiative* -aloite (GRI, GR4)
- *Transparency Internationalin* määrittelemät liiketoiminnan periaatteet lahjonnan torjumiseksi jne.

EU-tason **toimialakohtaiset ohjeet** – esimerkiksi Euroopan rakennusalalla (<http://www.fiec.eu>, mm. asiaa koskevia suuntaviivoja ja yhteisiä julkilausumia) ja kaivosteollisuudessa (www.eiti.org) – ovat ratkaisevan tärkeitä kyseisillä aloilla. Sama koskee kansallisia ohjeita (esimerkiksi Saksan kestäväpohjaisen toiminnan ohjeisto ja Tanskan teollisuuden ohjeet), joiden katsotaan ohjaavan yritysten käyttäytymistä merkittävästi.

4.3 Sekä Euroopan parlamentti että komissio ovat hyväksyneet omat eettiset ohjeistonsa, jotka on tarkoitettu täydentämään EU:n henkilöstösääntöihin pohjautuvia virkamiesten velvoitteita. Näihin ohjeistoihin kuuluvat muun muassa Euroopan komission jäsenten käytäntösäännöt ja Euroopan parlamentin jäsenten menettelysäännöt, joissa opastetaan, miten suhtautua lahjoihin

ja lahjoituksiin, muihin taloudellisiin etuihin ja eturistiriitoihin. ETSK on hyväksynyt vastaavanlaisia sääntöjä.

5. Huomioita yritysten ja kansalaisyhteiskunnan huolenaiheista

- 5.1 **EU:ssa vallitseva tilanne** julkisiin varoihin liittyvän **korruption** ja vilpin **suhteen ei ole hyväksyttävissä**. Sen seuraukset vaikuttavat tuntuvasti kansalaisyhteiskuntaan ja yrityksiin. Korruptio aiheuttaa kuluttajille lisäkustannuksia ja luo epävarman toimintaympäristön eettisiä normeja noudattaville yrityksille. ETSK panee tyytymättömänä merkille laajalle levinneen korruption ja vilpin EU:n jäsenvaltioissa sekä valtiovallan ja paikallisviranomaisten heikon poliittisen sitoutumisen tehokkaaseen korruption torjuntaan, nykyisten kansainvälisten, eurooppalaisten ja jäsenvaltiokohtaisten välineiden riittämätön soveltaminen ja noudattamisen valvonta mukaan lukien.
- 5.1.1 Kansalaisilla sekä yhteiskunnan ja talouden toimijoilla kaikkialla Euroopassa on oikeus elää avoimessa ja oikeudenmukaisesti johdetussa yhteiskunnassa, jonka perustana on oikeusvaltioperiaate. Finanssi- ja eurokriisi on johtanut kansalaisten yhä kriittisempään suhtautumiseen päivänselvää korruptiota kohtaan, **luottamuksen hiipumiseen, kansalaisten luottamuspulaan** EU-tason demokraattista hallintoa kohtaan ja näin ollen **euroskeptisyyden** yleistymiseen. **Kansalaisyhteiskunta odottaa** EU:n ja jäsenvaltioiden tehostavan toimiaan korruption ja petosten torjumiseksi. Päättäjien on onnistuttava vakuuttamaan, että he toimivat yleisen edun mukaisesti.
- 5.2 Näistä syistä **ETSK itse sitoutuu** ponnistelemaan ongelman kitkemiseksi ja **vastaa** Euroopan komission toiveeseen kansalaisyhteiskunnan osallistumisesta korruption torjuntaan. Se pyrkii käsillä olevan lausunnon avulla ennen kaikkea **antamaan panoksen** komission seuraavaan (vuonna 2016 annettavaan) korruptiontorjuntakertomukseen sekä omalta osaltaan **lisäämään tietoisuutta**, levittämään tietoa ja edistämään avoimuutta.
- 5.3 **Korruptiossa ei ole kyse vain rehellisyydestä ja etiikasta vaan myös taloudesta, sillä se vahingoittaa laillista taloutta** – tasapuolisia kaupankäynti-, investointi- ja kilpailuolosuhteita ja -edellytyksiä – ja heikentää siten kasvua ja kilpailukykyä. Maailmanpankin ja Maailman talousfoorumien tiedot osoittavat, että maan taloudellinen kilpailukyky on tiiviisti sidoksissa hallituksen kykyyn hillitä korruptiota. Tutkimusten mukaan korruption hillintä EU:ssa korreloi voimakkaasti liiketoiminnan harjoittamisen vaivattomuuden sekä sen kanssa, miten kielteinen vaikutus korruptiolla on yksityisinvestointeihin.
- 5.3.1 Korruptio aiheuttaa yrityksille lisäkustannuksia, sillä laillisesti toimivat yritykset uhkaavat menettää sopimuksia korruptoituneessa toimintaympäristössä. Näin ollen se vaikeuttaa sisämarkkinoiden tehokasta toimintaa ja saattaa siten haitata pyrkimyksiä saavuttaa Eurooppa 2020 -kasvustrategian tavoitteet ja parantaa Euroopan globaalia kilpailukykyä, mikä heikentäisi mahdollisuuksia lisätä työllisyyttä ja hyvinvointia Euroopassa sekä unionin ulkopuolella toimivien EU:n yritysten kilpailukykyä.

- 5.3.2 **Yritykset, jotka ovat saavuttaneet hyviä tuloksia korruption torjunnassa, houkuttelevat sijoittajia.** Kun yrityksen todetaan syyllistyneen korruptioon tai lahjontaan, kyse on myös yrity maailman imagosta. Tällaiset tapaukset eivät vahingoita pelkästään asianomaisen yrityksen omaa mainetta vaan saattavat samalla koko yritystoiminnan huonoon valoon. Määräyksissä korruptionvastaisen lainsäädännön noudattamisesta ja raportointivaatimuksista on kuitenkin kiinnitettävä huomiota myös elinkeinoelämään ja etenkin pk-yrityksiin kohdistuviin hallinnollisiin ja taloudellisiin rasitteisiin.
- 5.4 Tiedotusvälineissä raportoidaan jatkuvasti monissa eri jäsenvaltiossa ja muualla maailmassa ilmenneistä **korkean tason korruptiotapauksista. Kansalaiset katsovat** (esimerkiksi nimityksiin, lahjuksiin, puolue- ja vaalirahoitukseen sekä urheilukilpailujen manipulointiin liittyvän) **poliittisen korruption olevan erittäin vahingollista yhteiskunnalle.** Näin on ennen kaikkea **silloin, kun siinä on mukana oikeus- tai poliisiviranomaisia.** Tällaisesta korruptiosta on tehtävä loppu samoin kuin monissa jäsenvaltioissa yleisestä **voitelurahakäytännöstä,** joka vaikuttaa kansalaisten päivittäiseen elämään. Nämä yhteiskunnalliset ilmiöt näyttävät perustuvan laillisuuskäsityksen muutokseen. Tähän on puututtava, sillä kansalaisilla on oikeus oikeusvaltioon, hyvin toimivaan hallintoon ja julkisiin palveluihin, joihin ei liity korruptiota. Tarvitaan asennemuutosta, ja avoimuuden kulttuurin olisi korvattava korruption kulttuuri siellä, missä sellainen vallitsee. Asia olisi pääosin hoidettava lainsäädännön avulla sekä kasvatuksen ja koulutuksen yhteydessä.
- 5.5 **ETSK tukee Euroopan komission toimenpiteitä ja suosituksia korruption torjumiseksi,** EU:n petostentorjuntatoimia sekä Euroopan parlamentin toimintaa, erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden, korruption ja rahanpesun kitkemiseen tähtäävää toimintasuunnitelmaa 2014–2019. Myös Euroopan neuvoston lahjonnanvastaisen valtioiden ryhmän (GRECO), YK:n, OECD:n ja Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) raporteissa annetut suositukset ovat erittäin tärkeitä, ja ne olisi otettava huomioon vahvistettaessa EU:n ja sen jäsenvaltioiden korruptionvastaisia toimintalinjoja ja toimia.
- 5.6 Jäsenvaltioiden talouksien punoutuminen tiiviisti yhteen sekä rajatylittävien rahavirtojen kasvu ja yhä suurempi nopeus lisäävät korruption leviämisen vaaraa EU:ssa. Korruptiosta **on tullut valtiorajat ylittävä ilmiö,** eikä sitä voida enää nähdä pelkästään kansallisen rikosoikeuden piiriin kuuluvana asiana. Sitä voitaisiin verrata tarttuvaan tautiin, jolle ketään ei voida automaattisesti pitää immuunina – sen hoitamiseksi tarvitaan määrätietoisia toimenpiteitä. Nykyinen pirstaleinen lähestymistapa onkin korvattava yhtenäisemmällä, jotta asiassa voidaan päästä tuntuvasti eteenpäin. Komission kertomuksissa olisi käsiteltävä tätä ulottuvuutta asianmukaisesti: **korruptionvastaiset toimet on suunniteltava ja toteutettava yhä yhdentyneemmässä Euroopassa ja globalisoituneemmassa taloudessa.**
- 5.6.1 **Korruption torjunta onkin asetettava nykyistä tärkeämmälle sijalle EU:n asialistalla.** EU:n olisi omaksuttava nykyistä merkittävämpi rooli avoimuuden edistämiseksi ja integriteetin takaamiseksi sisämarkkinoilla, ulkosuhteissa sekä EU:n toimielimissä ja

varainkäytössä. **Korruption ja petosten torjuntaan olisi kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota kaikessa asiaankuuluvassa EU:n politiikassa**, olipa kyse sitten sisä- tai ulkoasioista. Elinkeinoelämä ja kansalaisyhteiskunta odottavat tällaista kehitystä, ja **tässä lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, että asiassa tarvitaan EU:n tehokasta johtajuutta ja koordinoitua**. EU:lla on mahdollisuudet hyödyntää poliittista painoarvoaan integriteettiin ja tiukkoihin korruption vastaisiin vaatimuksiin perustuvan EU:n laajuisen alueen edistämiseksi.

- 5.7 EU:ssa tarvitaan todellista **selväsanaisista sitoumista** eli eurooppalaista korruptiontorjuntasopimusta uskottavan ja kattavan strategian aikaansaamiseksi. Sitä on **hallinnoitava "ylhäältä käsin"**, ja hanke edellyttää EU-, jäsenvaltio- ja paikallistason kaikkien asianomaisten sidosryhmien osallistumista.
- 5.8 **Jäsenvaltiot ovat** korruption ja petosten torjunnan **eturintamassa**. Niiden vastuulla on järeiden korruptionvastaisten toimenpiteiden toteuttaminen (ennen kaikkea tiukka lainsäädäntö ja toimiva korruptiontorjuntaviranomainen, jotta voidaan torjua poliittisessa hallintojärjestelmässä ja oikeuslaitoksessa esiintyvää korruptiota ja järjestäytyntä rikollisuutta) sekä aloitteellinen osallistuminen valtioiden väliseen yhteistyöhön ja korruption ja petosten torjuntaa koskevan yleisen tietoisuuden lisäämiseen.
- 5.8.1 **Kansalaisyhteiskunnan**, myös elinkeinoelämän, yritysjärjestöjen ja työmarkkinaosapuolten, **osallistuminen** kansallisiin korruptiontorjuntatoimiin olisi tärkeää ennen kaikkea **tietoisuuden lisäämiseksi ja opastuksen antamiseksi** siitä, miten korruptiota, petoksia ja lahjontaa voidaan ehkäistä. Yksittäisten yritysten ja viranomaisten käyttäytymisellä on tässä yhteydessä keskeinen merkitys. Myös jäsenvaltiokohtaisilla foorumeilla, esimerkiksi **OECD:n kansallisilla yhteyspisteillä ja Transparency Internationalin oikeudellista apua ja neuvontaa tarjoavilla keskuksilla**, voisi olla merkittävä rooli kansallisessa korruptiontorjuntatoiminnassa. **Tiedotusvälineiden** taas olisi tiedostettava keskeinen asemansa ja vastuunsa pyrittäessä lisäämään kansalaisten tietoisuutta korruptiosta ja korruptionvastaisista toimista jäsenvaltioissa.

Bryssel 15. heinäkuuta 2015

Neuvoa-antavan valiokunnan
"teollisuuden muutokset" puheenjohtaja

Carlos Trias Pintó
